

Kokeilusuunnitelma

1 Rahoituksen hakija ja kokeilun toteuttaja(t)

Future Makers Vaala / Vaalan kunta

2 Kokeilun asiayhteys

Vaala on noin 2700 asukkaan syrjäinen kunta Pohjois-Pohjanmaalla. Nuorten työttömyysaste on korkea, koulutusaste matala, yhden hengen talouksien osuus on 47,5 %. Yhden vanhemman talouksia on paljon. Yli puolet asukkaista asuu haja-asutusalueella, taajama-aste 2019 43,1 %.

Nuorten asema on vaikuttamisessa heikompi kuin aikuisten. Vaalassa on pitkät välimatkat ja osallisuusvajetta syntyy helpommin kuin kasvukeskuksissa. Ylisukupolvinen syrjäytyminen on huomattava ongelma kunnassamme ja pitää heikommassa sosioekonomisessa asemassa olevat päätöksenteon ulkopuolella. Osattomuuden kokemus ja rooli ulkopuolisena periytyy nuorille, minkä seurauksena he eivät usko äänensä tulevan kuulluksi. Koronapandemia on entisestään eristänyt ihmisiä ja heikentänyt nuorten osallistumisaktiivisuutta.

Vaalan kunnanvaltuuston keski-ikä on varsin korkea, eivätkä he omaa nykyajan vaatimia digitaalisia taitoja. Nuorten maailma taas on enenevässä määrin digitaalinen. Aiemmat yritykset tuoda päättäjiä ja nuoria yhteen eivät ole kantaneet pitkälle; tapaamisiin kutsutuista päättäjistä vain harva on osallistunut, minkä takia nuoret eivät ymmärrettävästi ole kokeneet itseään tervetulleiksi osallistumaan päätöksentekoon. Sukupolvien välinen kuilu on suuri. Päättäjät eivät tahdo lähteä mukavuusalueeltaan nuorten pariin, joiden maailmaa eivät ymmärrä. Nuorisoneuvoston hieno toiminta keskittyy vahvasti yhtenäiskoululle, eikä sen toimintaan usein saada mukaan vanhempia nuoria koulun ulkopuolelta. Nuorisoneuvoston ja kunnanvaltuuston yhteistyö ei myöskään toimi. Yhteyden puuttuessa valtava osa kuntalaisista ikäluokassa 18–29-vuotiaat jää ilman edustusta tai edes todellista huomioimista päätöksenteossa. Paljon tietoa, osaamista ja resursseja jää hyödyntämättä.

Kokeilu on osa isompaa kokonaisuutta, jossa pyrimme saattamaan päättäjiä, päätöksentekoa ja nuoria lähemmäs toisiaan, vahvistamaan nuorten osallisuutta ja saamaan kaikkien nuorten ääntä kuuluviin ja valmistelun tueksi. Haluamme tuoda vaikuttamisen lähelle osallisuusvajeessa olevia nuoria. Tämän saavuttaaksemme haluamme tuoda päätöksenteon nykypäivään. Uskomme, että digitaalisia alustoja hyödyntämällä voimme tehdä vaikuttamisesta nuorille kiinnostavampaa ja saavutettavampaa.

Lähdemme kehittämään yhteistyötä järjestämällä syksyllä 2021 eri sektorit (koulu, kunnan päättäjät, nuoret ja muut kuntalaiset) yhdistävän yhteistyöfoorumin, jossa osallistujat voivat kohdata ja laajentaa näköalojaan avoimessa dialogissa, hyödyntäen digitaalisia alustoja ja nuorten osaamista niiden käytössä. Yhteistyöfoorumista tahdomme saada kokemuksia ja tietoa, joita voimme jatkossa hyödyntää yhteistyön ja osallistamisen vaalimisessa. Löytämiemme toimintatapojen avulla tahdomme sitouttaa tulevat kunnanvaltuustot heti valtuustokauden alusta lähtien työskentelemään tasa-arvoisemman ja osallistavamman päätöksenteon edistämiseksi kunnassa.

3 Miksi kokeilu tarvitaan?

Aiemmissa yrityksissä tuoda nuoria ja päättäjiä yhteen ei olla saatu hyviä tuloksia, koska kohtaamisia ei olla osattu tehdä eri osapuolille tarpeeksi helposti lähestyttäväksi. Näin ollen osallistujamäärät ovat jääneet pieneksi ja kohtaaminen pintapuoliseksi.

Kokeilusuunnitelma

Tärkeimpinä kysymyksinä haluamme selvittää, mitkä ovat nuorten vaikuttamisen suurimmat esteet sekä löytää ratkaisuja, joilla tehdä vaikuttamisesta lähtökohtaisesti saavutettavampaa, tasa-arvoisempaa ja eri sukupolvet yhdistävää. Toivomme, että ajatuksella järjestetyt tapahtumat mahdollistaisivat aitoa kohtaamista ja dialogia, jonka avulla löydämme uusia ajatusmalleja, toimintatapoja ja työkaluja nuorten osallisuuden vahvistamiseen kunnassamme. Näitä kokemuksia ja tuloksia tahdomme jatkossa hyödyntää ja saada osaksi vakiintunutta käytäntöä.

4 Kokeilun kuvaus

Järjestämme toiminnallisen yhteistyöfoorumin, jonka teemana on vaikuttaminen. Tavoitteena on erilaisten osallistavien ja toiminnallisten harjoitteiden avulla luoda turvallinen, tasa-arvoinen tila, jossa eri tahot tulevat toisilleen tutuksi ja laajentavat näkökantojaan, jossa jokainen saa kokemuksen kuulluksi tulemisesta ja myös oppii kuulemaan toisia paremmin. Osallistumaan kutsumme kunnan päättäjiä, nuoria ja yhtenäiskoulun edustajia (ehkä myös muita tahoja). Foorumi koostuu yhdestä tai useammasta tilaisuudesta.

Kokeilussamme uutta on se, että suunnittelemme ja järjestämme tapahtumat alusta alkaen yhteistyössä eri osapuolien kanssa huolellisesti tasa-arvon ja saavutettavuuden näkökulmasta. Muodostamme tapahtuman suunnittelusta vastaavan ydintiimin, joka koostuu meistä (Future Makers Vaala), vapaaehtoisista nuorista, kunnan päättäjistä ja koulun edustajista. Tahdomme ydintiimiin erilaisia nuoria, myös opiskelu- ja työelämän ulkopuolella olevia, mahdollisesti hyödyntäen yhteistyötä nuorten työpajan kanssa. Tahdomme kutsua paikalle, mieluiten jo suunnitteluvaiheessa, asiantuntijavieraan, jolla on kokemusta turvallisen tilan luomisesta dialogille sekä digitaalisten työkalujen hyödyntämisestä siinä.

Tapahtumien aikana haluamme saada aikaan keskustelua, joka voisi avata päättäjille nuorten näkökulmaa: miten päätöksenteko ja kunnanvaltuusto näyttäytyvät heille, mitkä ovat heille tärkeitä asioita, millaisia vaikuttamisen ja kuulluksi tulemisen tai tulemattomisen kokemuksia heillä kenties on. Haluamme johdattaa nuoret ja päättäjät yhdessä ideoimaan, miten yhteistyötä voisi kehittää ja missä keskustelua voisi käydä valtuustosalin tai koululuokan ulkopuolella. Samalla nuoret opastavat päättäjiä valittujen digitaalisten alustojen käytössä, mikä tuo heille itsevarmuutta siihen, että heillä on päättäjille annettavaa. Osa ryhmätyöskentelystä tehdään valituilla alustoilla. Hyväksi todettuja alustoja voidaan jatkossa hyödyntää nuorten kuulemisessa. Olemme kiinnostuneet myös pelillisistä alustoista: Seppo.io on alustavan suunnitelman mukaan alusta pelillisyyden hyödyntämiseen.

Suunniteltu tapahtumapaikka on yhtenäiskoulu, mutta pohdimme myös neutraalimpien areenoiden etsimistä - koulu paikkana asettaa koulun ulkopuolelta tulevat nuoret eriarvoiseen asemaan yläkoululaisiin ja lukiolaisiin nähden.

Jatkossa järjestämme useampia vastaanvanlaisia tilaisuuksia, kehittämällä konseptiä eteenpäin.

Kokeilun kulku:

1. Ydintiimin kokoaminen (FMV, nuoria, kunnan päättäjiä, koulun edustus, ulkopuoliset asiantuntijat)
2. Ydintiimi ideoi ja suunnittelee tapahtumat
 - Lähtökohtina tasa-arvo ja saavutettavuus: osallistujat kaikista tahoista huomioidaan
 - Painopisteet: eri tahojen kohtauttaminen, jännityksen lieventäminen, dialogin mahdollistaminen turvallisessa tilassa
 - Miten luoda *kestävää yhteistyötä*, johon nuoret ja päättäjät *sitoutuvat*

Kokeilusuunnitelma

3. Demokratiapäivän toteuttaminen
 - Alustus: asiantuntija, nuoret, yms
 - Nopeat mielipide/fiilismittarit (esim. Menti.com)
 - Työpaja/ryhmätyöskentelyä
 - Erilaisia menetelmiä
 - Digitaalisia alustoja käyttäen (nuoret opastavat vanhempia)
4. Saadun datan läpikäynti
 - Dataa ovat ryhmätyöskentelyn tuotokset (digitaalisena), päivän aikana tehdyt kyselyt/mielipidemittaukset, pienryhmätöitä fasilitoivien havainnoitsijoiden muistiinpanot (Datan tarkempi muoto riippuu valituista menetelmistä)
 - Datasta poimitaan parhaat ideat, jotka halutaan viedä eteenpäin (yhteistyön käytäntöjä, kanavia, työkaluja)
5. Tulosten julkaisu ja saattaminen päättäjille
 - Tuodaan poimitut tärkeimmät havainnot, pointit ja yhteistyöideat kunnanvaltuustolle ja kuntalaisille
6. Päättäjien sitouttaminen asioiden eteenpäin viemiseen
 - Aloitetaan uusi, yhdessä löydetty käytäntö yhteistyöhön, luultavasti jonkinlainen säännöllinen tapaaminen, kuuleminen tai kanava

5 Miten kokeilu auttaa teitä eteenpäin?

Tiedämme olevamme menossa oikeaan suuntaan, kun saamme ylipäättään koottua mainitut kunnan tahot yhteen keskustelemaan ja onnistumme luomaan tilaisuuksista niin turvallisen, rennon ja tasa-arvoisen, että kaikki pystyvät osallistumaan. Hyvin fasilitoitu dialogi on suuri askel yhteistyön kehittämisessä.

6 Kokeilun mittaaminen

Aiomme seurata, miten kokeilun myötä löytyvät yhteistyön tavat ja kanavat jäävät käyttöön, lisääntyvätkö nuorten kunnanvaltuustolle tekemät aloitteet, saadaanko nuorisoneuvoston jäsenistöstä moninaisempi ja syntyykö muita yhteyksiä nuorten ja päättäjien välillä. Yhteistyöfoorumin alussa ja lopussa sekä sen jälkeen aiomme tehdä mielipidemittauksia osallistujien asenteista vaikuttamiseen ja yhteistyöhön, jotta voimme seurata asenteiden mahdollisia muutoksia.

7 Mihin kokeilu johtaa?

Kokeilu avaa sekä päättäjien, että nuorten silmiä toistensa näkökulmille. Keskusteluyhteys löytyy ja rikkoo kohtaamattomuuden, ymmärtämättömyyden ja vetäytymisen kierteen päättäjien ja nuorten välillä. Päättäjät eivät pelkää nuoria ja uskaltavat ottaa heidät mukaan päätöksentekoon.

Pitkällä aikavälillä kunnan päätöksenteosta tulee tasa-arvoisempaa, nuorekkaampaa ja avoimempaa. Nuorten mukaanotto päätöksentekoon edellytetään tulevilta päättäjiltä ja vähitellen se tulee osaksi tuttua käytäntöä. Nuoret kokevat kunnan asiat omaa elämää koskettaviksi asioiksi, joihin pystyy ja kannattaa vaikuttaa. Kunnanvaltuustosta tulee moninaisempi ikäjakauman ja sosioekonomisen näkökulmasta.

Kokeilusuunnitelma

Osallisuuden kokemus parantaa tutkitusti yksilön hyvinvointia. Nuorten identiteetti vaalalaisena vahvistuu ja heidän viihtyvyytensä paranee. Kun nuorten asioita ajetaan kunnassa, tulee siitä heillä parempi paikka elää. Kunta sitoutuu panostamaan nuoriin, ei olettaen heidän tarpeitaan, vaan yhteistyössä. Nuoret sitoutuvat rakentamaan kuntaa, jossa myös tulevilla sukupolvilla on mahdollisuuksia elää, asua, tehdä töitä ja harrastaa.

8 Kokeilun oppien hyödyntäminen

Jatkossa on tarkoitus kehittää yhteistyöfoorumin konseptia eteenpäin ja hyödyntää sitä eri kohderyhmien osallistamisessa, esimerkiksi Vaalan sivukylien asukkaat, vanhemmat, vammaiset. Parhaimmillaan yhteistyöfoorumi voisi olla jossain muodossa säännöllisesti järjestettävä tapahtuma. Yhteistyöfoorumeissa saatava tieto muutenkin lisää ymmärrystämme nuorten asemasta.

Tärkeää on jakaa tieto kaikille kuntalaisille, mutta erityisesti kunnan päättäjille ja nuorille, jotta konseptista tulee heille tunnettu.

9 Aikataulu

2021

Elokuu:

- Ydintiimin kokoaminen (FMV, nuoria, kunnan päättäjiä, koulun edustus, asiantuntijavieras)

Syyskuu

- Ydintiimi ideoi ja suunnittelee tapahtuman/tapahtumat

Lokakuu

- Demokratiapäivän toteuttaminen
- Saadun datan läpikäynti

Lokakuu - joulukuu

- Muiden tilaisuuksien järjestäminen
- Tulosten julkaisu ja saattaminen päättäjille
- Päättäjien sitouttaminen asioiden eteenpäin viemiseen

Yhteistyöfoorumi järjestetään valtuustokauden alkupuolella syys-joulukuussa.

10 Kustannusarvio ja rahoitussuunnitelma

Kts. Liite 3.

Aiomme järjestää useampia tilaisuuksia, joissa nuoret ja päättäjät ovat yhdessä.

Kustannusarviossa on huomioitu kaikkien tilaisuuksien kulut.

Laitteistosta olemme ajatelleet tarvittaessa hyödyntää koulun olemassa olevia laitteita ja maksamme niistä asianmukaisen korvauksen.